

Popp József – 70 felett is van élet

2025 nyara van. Ülök a badacsonyi teraszon, és azon gondolkodom, mikén tudnék megfelelni egy felkérésnek. A kérés az volt: írjak Popp professzorral kapcsolatos közös élményekről, emlékekről, tapasztalatokról, írjam meg, mit gondolok róla és munkásságáról. Ehhez hozzáteszem a laudációval szembeni saját igényeimet is: mindezt tisztelettel, szeretettel és őszintén. Nehéz műfaj!

Józi néhány napja elmúlt 70 éves. Beleptett életének abba a szakaszába, amit fiatalabb korában sokszor maga is kicsit viccesen, kicsit csipkelődve – nem túl udvariasan – jellemzett. Nem volt igaza – és ezt saját pályája bizonyítja a legjobban. Popp József professzor 70 éves kora után is az agrárökonómia jelenének kimagasló személyisége marad, akadémikus, számtalan tisztség viselője, a fiatalabb pályatársak számára szakmai példakép.

Popp Józsefről az agrárközgazdászról, a tudományos kutatóról már az 1980-as években többször hallottam, publikációit olvastam. Személyes megismerkedésünkhöz azonban messze kellett utazni, Washingtonba. 1991-ben egy minisztériumi tisztviselőkből és tudományos kutatókból álló 10 fős küldöttség utazott az Egyesült Államokba a *U.S. Department of Agriculture* (USDA) meghívására. A delegációnak én is tagja lehettem. Józi akkor Washingtonban szolgált a magyar nagykövetségen, mint mezőgazdasági attasé. (Diplomata volt, holott egyáltalán nem diplomata alkat.) Mi a két hét döntő részét az *Economic Research Service* (ERS) oktató termeiben töltöttük, Józsit alig láttuk. Ő a delegáció államtitkár vezetőjének más programot szervezett. Egy este azonban meghívta lakására a küldöttséget egy baráti összejövetelre, ahol először találkoztunk. Kitűnő vendéglátót, szórakoztató társasági embert ismertem meg benne.

Később szakmai kapcsolatunk szorossá vált. 1992-ben az Agrárgazdasági Kutató In-

tézetet (AKI) és a minisztérium Statisztikai és Gazdaságelemző Központját (STAGEK) – amelynek akkor a munkatársa voltam – összevonták. Józsinak is véget ért diplomáciai kiküldetése, és a Külügyminisztérium után az újonnan létrejött Agrárgazdasági Kutató és Informatikai Intézetben (AKII, később újra AKI) helyezkedett el. 1997-től Udovecz Gábor lett a főigazgató, hárman segítettük közvetlenül a munkáját: Popp József, Dorgai László és jómagam. Ekkor már napi munkakapcsolatban álltunk, sőt közös volt a titkárságunk is. Sokszor és sok mindenről beszélgettünk, sok volt a közös értekezlet, a közös munka. Ekkor ismertem meg mély szakmai tudását, emberi tulajdonságait. Ekkor tapasztaltam meg, hogy a keménység sok esetben álarc, gazdag érzelemvilág, sőt, érzékenység is van mögötte.

2000-ben az akkori minisztériumi államtitkár, Szabadi Béla és Udovecz Gábor közti addig is feszült viszony egy apró ügy miatt robbant, az államtitkár azonnali hatállyal menesztette a főigazgatót. Kaptam az üzenetet: vegyem át az Intézet vezetését. Nemet nem lehetett mondani, mert azt már nem csupán személyi, hanem intézményi szabotázsnek minősítette volna az államtitkár, amit meg is üzent. Átvettem tehát az Intézet vezetését, és nagyon nehéz két-három év következett, amikor mind anyagilag, mind szakmailag talpon kellett tartani az AKI-t, ráadásul az uniós felkészülés finisében voltunk, tele fontos és kényes szakmai munkákkal. Megoldottuk a feladatokat, és ez nem sikerülhetett volna Popp József elkötelezett támogatása nélkül.

2004-ben Gábor visszatért az Intézet élére. Józi ekkor már 50. életéhez közeledve, amellet, hogy az AKI-ban is elvégezte a rábízott munkát, tudatosan egy tudományos karrier építését helyezte a fókuszba. Erre minden lehetősége és adottsága megvolt. Mivel továbbra is közös volt a titkárságunk, közvetlenül tapasztalhattam szakmai te-

kintélyének növekedését, itthoni és nemzetközi kapcsolatrendszerének bővülését, elfogadottságát akadémiai körökben. Kiváló nyelvismeretét úgy hasznosította, hogy a nemzetközi szakirodalmat feldolgozta, szintetizálta és hazai vonatkozásokkal, kutatási eredményekkel, saját megfigyelésekkel egészítette ki. Így számos nagy érdeklődést kiváltó publikációt jelentetett meg hazai és jegyzett külföldi folyóiratokban. Egyre inkább az agrárökonómia tudományág meghatározó szereplőjévé vált. Mindezt úgy érte el, hogy nem zárkózott be a tudomány „elefántcsont-tornyába”, a gyakorlat szakemberei számára is érthető maradt, népszerű meghívottja több agrárgazdasági fórumnak.

2011-ben – Udovecz Gábor nyugdíjazása után – ismét átvettem az Intézet vezetését. Ekkor már nem volt ellenemre, hogy megfogadjam a kollégák biztatását, és pályázzak a főigazgatói posztra, amit el is nyertem. Ez volt az első olyan döntés szakmai pályafutásom során, amikor saját ambícióm alapján aktív szerepet vállaltam egy pozíció elnyerésében (pályáztam), bár ezt is inkább a helyzet adta. Popp József tudományos teljesítménye, nemzetközi elfogadottsága és kapcsolatrendszere alapján jogosan aspirálhatott volna a főigazgatói pozícióra. Volt azonban egy kockázati elem. Józsi mindig keményen képviselte saját valós vagy vélt igazát. Ez egy pozitív tulajdonság, de nem minden esetben hasznos. Egy minisztériumi háttérintézmény vezetőjének azzal is kell kalkulálni, minek mi a következménye. Közös munkánk során többször figyelmeztettem: „Józsi, mindig mondj igazat, de nem minden igazat kell feltétlenül »csomagolatlanul« megmondani. Ráadásul nem is hordjuk mindig a zsebünkben a »bölcsek követ«. Nem csupán önmagunkért vagyunk felelősek, hanem az Intézetért, az itt dolgozó kollégákért is, amelyet, akiket képviselünk. Vigyázni kell az Intézetre, mert a kimondható igazat is ki kell mondani valakinek, sőt a kimondhatatlan igaz is – megfelelően »csomagolva« – kimondható.”

Az új vezetői ciklusban Popp József főigazgató-helyettesként dolgozott az AKI-ban. A feladata volt saját tudományos munkájának elvégzése mellett a nemzetközi kapcsolatok építése, az akadémiai szférával a kapcsolattartás, a kutatásszervezés. Mindezeket becsülettel végezte, amellett, hogy a tudományos pályáiv kiteljesítése volt célkeresztjében. Ezt támogattam, mert nem volt érdemtelen a törekvése, és az Intézet is nyert volna egy magas tudományos ranggal bíró munkatárssal. Sajnos csak nyert volna, mert az AKI és Popp József munkakapcsolata 2012-ben véget ért. Egy olyan szakmai kérdésben keveredett vitába a hivatalos politikai véleménnyel, amelyben egyébként neki volt igaza.

Az azóta eltelt több mint egy évtizedben lazult a korábbi szoros munkakapcsolat. Néha találkozunk konferenciákon, az MTA rendezvényein. Néhányszor meghívtuk az OTP Agrár Kollégiumába, hogy tartson előadást, megbíztuk tanulmányok készítésével. A banki szféra keretei közt is bizonyította hatalmas tudását, felkészültségét, naprakészségét. Minden esetben érzékeli a megrendelő igényét, és megfelel az elvárásoknak.

Ha összefoglalóan akarom jellemezni Popp József professzor, akadémikus tevékenységét és személyiségét, akkor az „összesített” szót kell használnom. Józsi ma a hazai agrárökonómia tudományának vezére, aminek tudatában van, és él is ebből adódó lehetőségeivel. Többekkel ellentétben nem irigyl a tudományos előmenetelt kollégáitól, a fiataloktól, sőt elősegíti azt. Akik vele dolgoznak, azoknak kinyitja a pályát. Szorgalma, szakmai elkötelezettsége példértékű. Tud azonban kemény is lenni, sarkos vélemények megfogalmazója. Keménysége azonban érző lelket palástol.

Kedves Józsi! Én ilyennek ismertelek meg, ilyennek tisztellek, becsüllek, ilyenek miatt morgok néha miattad. Adjon az Isten Neked még hosszú éveket, nyugalmat, boldogságot és szakmai sikereket.

Badacsony 2025. július 30.

*Kapronczai István
főszerkesztő, Gazdálkodás*